

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi taksinkuljettajien ammattipätevyydestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä huhtikuuta 2009 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi taksinkuljettajien ammattipätevyydestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain muuttamisesta (HE 33/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Eija Maunu, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Minna Gråsten, sisäasiainministeriö
- yksikönpäällikkö Ari Herrala, Ajoneuvohallintokeskus
- hallintopäällikkö Timo Koskinen, Suomen Taksiliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- sisäasiainministeriö
- Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- Suomen Taksiliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä. Taksinkuljettajien ammattitaitoa ja sopivuutta sekä paikallistuntemusta koskevia vaatimuksia tarkennettaisiin.

Kuljettajalta vaadittaisiin taksinkuljettajan koulutuksen ja kokeen suorittaminen.

Sopivuuden arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota kuljettajan muihin edellytyksiin ja ominaisuuksiin tehtävässä toimimisessa.

Kuljettajalla olisi oltava taksinkuljettajan ajolupa, jonka myöntäisi poliisi. Poliisi arvioisi

kuljettajan sopivuuden ja paikallistuntemuksen. Ajoneuvohallintokeskus hyväksyisi koulutuksen antajat ja koulutusohjelmat sekä vastaisi kokeen järjestämiseen ja valvontaan liittyvistä tehtävistä. Valvontaan ja kokeen vastaanottoon liittyvissä tehtävissä se voisi käyttää apunaan palveluntuottajia.

Ajoneuvohallintokeskuksesta annettuun lakiin, tieliikennelakiin ja ajoneuvoliikennerekisteristä annettuun lakiin tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia.

Lisäksi kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain rangaistussäännöstä muutettaisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen tavoitteena on taksinkuljettajien ammattitaidon kehittäminen ja sen seurauksena asiakaspalvelun ja kuljetusten turvallisuuden parantaminen ja liikenneturvallisuuden lisääminen. Taksinkuljettajan vaatimukset asetetaan tehtävän vaativuutta vastaavasti ottaen erityisesti huomioon kuljetusten turvallisuuden ja asiakaspalvelun vähimmäistason vaatimukset. Lupa-järjestelmää kehittämällä lisätään järjestelmän yhdenmukaisuutta ja parannetaan toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja sen valvontaa. Valiokunnan mielestä esityksen tavoitteet ovat kannatettavia. Ehdotetut muutokset edistävät tehokkaan ja toimivan taksiliikenteen harjoittamista ja lisäävät omalta osaltaan alan arvostusta ja houkuttelevuutta.

Nykyisten säännösten yleisluonteisuus on valiokunnan saaman selvityksen mukaan johtanut lupamenettelyn suureen vaihteluun. Koska taksinkuljettajan ajoluvan myöntämisessä on perimmältään kyse ammatin ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, on sääntöjä syytä täsmentää.

Valiokunta painottaa, että henkilöliikennettä harjoitettaessa tulee kuljettajan ammattitaidolle ja sitä tukevalle koulutukselle aina voida asettaa korkeat laatuvaatimukset. Taksinkuljettajan perusosaaminen saavutetaan jatkossa yhtenäisellä taksinkuljettajan koulutuksella, ja osaamista ylläpidetään ja kehitetään säännöllisellä jatkokoulutuksella. Koulutuksella ja kokeella varmistetaan erityisesti asiakaspalvelutehtävään tarvittava osaaminen ja asennoituminen erilaisten asiakkaiden ja asiakasryhmien kohtaamiseen,

avustamiseen ja muuhun palveluun. Kuljettajan-tutkinnon suorittamisella saatu lyhytaikainen ajo-oikeus ei vielä riitä taksinkuljettajan ajoluvan saamiseen, mikä korostaa taksinkuljettajalta vaadittavaa kokemusta.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota taksinkuljettajien paikallistuntemuksen testaamiseen. Yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevin perustein valiokunta ehdottaa, että paikallistuntemus osoitettaisiin taksinkuljettajan koulutuksen ja jatkokoulutuksen luvan haltijalle. Tähän muutokseen liittyen on tärkeää, että varmistetaan kaikkien kuntien osalta paikallistuntemusosuuden koemahdollisuudet. Vaarana on, että maakunnan reuna-alueilla sijaitsevat pienet kunnat eivät kiinnosta paikallistuntemuskokeiden järjestäjiä. Valiokunta esittää harkittavaksi mahdollisuutta sisällyttää taksinkuljettajakoulutuksen koulutuslupa-ehdon, että koulutussenttarjoajan on sitouduttava järjestämään toiminta-alueellaan seudullisesti tai laajemmin maakunnan kattavasti myös paikallistuntemuskokeita.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

8 § Paikallistuntemus. Hallituksen esityksen mukaan taksinkuljettajan tietämys testataan taksinkuljettajan kokeella, jonka järjestämisestä vastaa Ajoneuvohallintokeskus. Poliisi lupaviranomaisena vastaa sopivuuden arvioinnista ja paikallistuntemuksen testaamisesta, kuten nykyisin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan taksinkuljettajan paikallistuntemuksen testaamisen ei kuitenkaan enää voida katsoa kuuluvan poliisin nykypäivän tehtäviin. On luontevaa, että po-

liisi arvioi luvanhakijan sopivuutta taksinkuljettajan vastuulliseen tehtävään asiakkaiden turvallisen matkustamisen ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Sen sijaan ajoreittien ja julkisten laitosten sijainnin tuntemuksella ei ole suoranaista liittymäkohtaa poliisin tehtäviin, vaan paikallistuntemuksella vaikutetaan ensi sijassa taksikyydin hintaan. Paikallistuntemusta mittavaan testin yhdistäminen Ajoneuvohallintokeskuksen järjestämään taksinkuljettajan kokeeseen aiheuttaisi puolestaan virastolle huomattavasti lisätoita ja vaatisi lisäresursseja, sillä Ajoneuvohallintokeskuksella ei ole käytettävissään tarvittavaa alueorganisaatiota.

Edellä todetun johdosta valiokunta ehdottaa, että paikallistuntemus olisi osoitettava taksinkuljettajan koulutuksen ja jatkokoulutuksen luvan haltijalle. Kouluttaja testaisi paikallistuntemuksen osaamisen ja antaisi erillisen todistuksen ajolupahakemukseen liitettäväksi. Paikallistuntemusosuuden koetilaisuus järjestettäisiin käytännössä joko varsinaisen 6 §:ssä tarkoitetun koulutuksen yhteydessä tai sitten erillisessä koetilaisuudessa.

Valiokunta esittää 8 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen muuttamista siten, että paikallistuntemus on osoitettava 26 §:ssä tarkoitetun koulutusluvan haltijalle. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi, että paikallistuntemuksen hyväksytysti suorittaneelle on annettava siitä todistus.

10 § Ajoluvan myöntäminen. Hallituksen esityksen 10 §:n mukaan myönnetään taksinkuljettajan ajolupa viideksi vuodeksi, kuitenkin enintään ajaksi, jonka hakijan ajo-oikeus on voimassa, ellei 4 §:n 1 momentin 2 kohdasta muuta johdu. Mainitussa 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään 70 vuoden yläikärajasta. Säännöksellä on tarkoitettu, että lupa myönnetään viideksi vuodeksi, jos ajolupa on tämän ajan voimassa eikä kuljettaja ole täyttänyt 70:tä vuotta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilman nimenomaista ajoluvan myöntämisen estävää säännöstä ajolupa voitaisiin kuitenkin myöntää alle 70-vuotiaana ajokortin uusivalle niin, että se olisi voimassa vielä 70 ikävuoden

jälkeen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 10 §:n 1 momentin viimeisen lauseen selkeyttämistä siten, että ajolupa myönnetään enintään siihen saakka, kunnes hakija täyttää 70 vuotta.

13 § Ajoluvan voimassaolon jatkaminen. Hallituksen esityksen 13 §:ssä tarkennetaan ajoluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksiä. Hakijan tulee täyttää muun muassa 4 §:n 1 momentissa säädetyt ajoluvan saamisen edellytykset. Mainitussa 13 §:n 1 momentissa täsmennetyissä tapauksissa ajolupaa voidaan jatkaa myös 4 §:n 1 momentin 6 kohdan estämättä. Ajo-oikeutta ei voida momentin mukaan kuitenkaan jatkaa, jos rikos, johon hakija on syyllistynyt, on poikkeuksellisen vakava tai siihen on muu erityinen syy.

Valiokunta pitää tarpeellisena tarkentaa, että myös tässä tapauksessa tulevat sovellettaviksi 9 §:n 2 momentin säännökset tekoajankohdasta. Siinä pykälässä tarkoitettu vakava teko on esteenä ajoluvulle, jos se on tehty viiden vuoden sisällä ajoluvan hakemisesta. Vastaavasti tulee 13 §:ssä tarkoitettuihin rikoksiin syyllistymisen olla este luvan uudistamiselle samaksi ajaksi teosta lukien kuin teot ovat este luvan myöntämisellekin.

Sen varmistamiseksi, että menettely on sama kuin ensimmäistä lupaa myönnettäessä, valiokunta ehdottaa 1 momentin viimeistä virkettä tarkennettavaksi siten, että ajo-oikeutta ei voida kuitenkaan jatkaa, jos rikos on poikkeuksellisen vakava tai siihen on muu erityinen syy ja hakija on syyllistynyt rikokseen hakemista edeltäneiden viiden vuoden aikana.

21 § Ajoluvan palauttaminen haltijalleen peruuttamisen jälkeen. Hallituksen esityksen 21 §:ssä säädetään ajoluvan palauttamisesta ajoluvan peruuttamisen jälkeen. Pykälän 2 momentin mukaan luvanhaltijan sopivuus arvioitaisiin uudelleen 9 §:n mukaisesti. Valiokunnan saman selvityksen mukaan on epäselvää, otetaanko tällöin huomioon teot, jotka ovat tulleet myöhemmin viranomaisen tietoon, vai myös teko, jonka takia ajolupa on ollut peruutettuna, mikä johtaisi siihen, että samasta teosta määrättäisiin seuraus kahteen kertaan. Tekojen vaikutusten ker-

tautumisen estämiseksi tulee tässä tapauksessa huomioida muut kuin ajoluvan peruuttamiseen johtaneet teot. Mainitun 9 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettut teot huomioitaisiin vain, jos ne yhdessä muodostaisivat esteen taksinkuljettajan sopivuudelle.

Valiokunta ehdottaa 21 §:n 2 momenttiin lisättäväksi uusi toinen virke, jonka mukaan mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetuista teoista otetaan huomioon ne, jotka ovat tulleet lupaviranomaisen tietoon ajoluvan peruuttamisen jälkeen ja jotka yksinään tai 2 kohdan mukaisesti yhdessä muiden tekojen kanssa muodostavat esteen taksinkuljettajan sopivuudelle.

26 § Koulutuslupa. Koulutusluvan saajaksi voidaan ehdotuksen 26 §:n 2 momentin mukaan hyväksyä yritys, yhteisö tai säätiö, jolla on toiminnan edellyttämät opetukselliset, ammatilliset, taloudelliset ja muut voimavarat. Tässä tarkoitettuina kouluttajina voisivat toimia muun muassa erilaiset oppilaitokset tai alan paikallisyhdistykset. Ehdotuksen 29 §:ssä esitetään opetushenkilöstön koulutusta ja kokemusta sekä toimialan tuntemusta koskevia tarkempia vaatimuksia.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tarpeellisena tarkentaa, että yksittäinen elinkeinonharjoittaja ei voi olla 26 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutusluvan saava yritys. Pel-

kän toiminimen ei katsota täyttävän vaatimusta yrityksestä. Yrityksen sijaan luvan saajana voi olla yhtiö, jolloin toiminta on määrämuotoisempaa. Valiokunta ehdottaa 26 §:n 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että koulutusluvan saajaksi voidaan hyväksyä yhtiö, yhteisö tai säätiö, jolla on toiminnan edellyttämät opetukselliset, ammatilliset, taloudelliset ja muut voimavarat.

31 § Valvonta. Edellä 8 §:n kohdalla sanottuun viitaten valiokunta ehdottaa 31 §:ssä tarkoitettulle valvojalle lisättäväksi 2 momentin 1 virkkeeseen oikeus päästä seuraamaan paikallistuntemuksen osoittamiseksi järjestettävää koetta.

41 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Korjataan esityksen virheellinen pykälänumerointi siten, että ehdotuksen 41 § muutetaan 40 §:ksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että 2.—5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

taksinkuljettajien ammattipätevyydestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

(1—7 § kuten HE)

8 §

Paikallistuntemus

(1 mom. kuten HE)

Paikallistuntemus on osoitettava 26 §:ssä tarkoitettun koulutusluvan haltijalle. Paikallistuntemuksen hyväksytysti suorittaneelle on annettava siitä todistus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä paikallistuntemuksen sisällöstä ja sen osoittamisen vaatimuksesta.

(9 § kuten HE)

10 §

Ajoluvan myöntäminen

Ajolupa myönnetään viideksi vuodeksi, kuitenkin enintään ajaksi, jonka hakijan ajo-oikeus on voimassa, ja enintään siihen saakka, kunnes hakija täyttää 70 vuotta.

(2—4 mom. kuten HE)

(11 ja 12 § kuten HE)

13 §

Ajoluvan voimassaolon jatkaminen

Ajoluvan voimassaoloa jatketaan viideksi vuodeksi kerrallaan, jos hakija täyttää 4 §:n 1 momentissa säädetyt ajoluvan saamisen edellytykset ja osoittaa saaneensa säädetyt jatkokoulutuksen. Ajoluvan voimassaoloa voidaan mainitun 4 §:n 1 momentin 6 kohdan estämättä jatkaa, jos ajolupa on ollut peruutettuna 9 §:n 2 momentissa tarkoitettun rikoksen perusteella tai jos hakijalla on alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta annetussa laissa (439/2008) tarkoitettu ajo-oikeus. Ajo-oikeutta ei voida kuitenkaan jatkaa, jos rikos on poikkeuksellisen vakava tai siihen on muu erityinen syy ja hakija on syyllistynyt rikokseen hakemista edeltäneiden viiden vuoden aikana.

(2 mom. kuten HE)

(14—20 § kuten HE)

21 §

Ajoluvan palauttaminen haltijalleen peruuttamisen jälkeen

(1 mom. kuten HE)

Ennen ajoluvan palauttamista luvanhaltijan sopivuus on arvioitava uudelleen 9 §:n mukaisesti. Mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuja teoista otetaan huomioon ne, jotka ovat tulleet lupaviranomaisen tietoon ajoluvan peruuttamisen jälkeen ja jotka yksinään tai 2 kohdan mukaisesti yhdessä muiden tekojen kanssa muodostavat esteen taksinkuljettajan sopivuudelle. Jos on 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu syy epäillä, ettei luvan haltija ole säilyttänyt ajotaitoaan, poliisi voi ennen luvan palauttamista määrätä hänet toimittamaan määräajassa todistuksen uudesta kuljettajantutkinnosta.

(22—25 § kuten HE)

26 §

Koulutuslupa

(1 mom. kuten HE)

Koulutusluvan saajaksi voidaan hyväksyä yhteisö tai säätiö, jolla on toiminnan edellyttämät opetukselliset, ammatilliset, taloudelliset ja muut voimavarat.

(3 mom. kuten HE)

(27—30 § kuten HE)

31 §

Valvonta

(1 mom. kuten HE)

Valvojalla on oikeus päästä seuraamaan ope-
tusta ja paikallistuntemuksen osoittamiseksi järjestettävää koetta sekä saada valvonnassa tarvittavat tiedot. Koulutusluvan haltijan on järjestettävä olosuhteet sellaisiksi, että tarkastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti. Tarkastuksia ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa.

LiVM 10/2009 vp — HE 33/2009 vp

(3 mom. kuten HE)

(32—39 § kuten HE)

40 § (41 § HE)

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

(Kuten HE)

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
jäsen. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Jyrki Kasvi /vihr (osittain)
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /r

Pentti Oinonen /ps
Reijo Paajanen /kok
Markku Pakkanen /kesk
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /kesk
Janne Seurujärvi /kesk
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.